

Postbus Luxemburg - 2

Hoort Luxemburg thuis op de lijst met belastingparadijzen? De Tijd onderzocht 1,5 miljoen documenten uit het Luxemburgse bedrijvenregister om te ontdekken welke postbusconstructies belangrijke Belgen in het groothertogdom opzetten.

De exotische belegging van de vakbond

Ook de Belgische vakbond ACV Metea zit in Luxemburg. Met een miljoenenconstructie die vanuit het groothertogdom naar het exotische belastingparadijs Mauritius leidt.

De Belgische vakbonden waren de voorbije jaren erg kritisch voor fiscale constructies in Luxemburg en andere belastingparadijzen.

LARS BOVÉ EN DAVID ADRIAEN

Bij het doorploegen van zowat 1,5 miljoen documenten uit het Luxemburgse bedrijvenregister zagen we dat niet alleen rijke Belgische families postbusvennootschappen in het groothertogdom gebruiken. We botsten ook op de namen van Karel Van Gutte, de vroegere nationaal secretaris van ACV Metea, en Marc De Wilde, tot januari de voorzitter van ACV Metea. Hun aanwezigheid in Luxemburg heeft duidelijk te maken met hun vakbondsmandaat. Het adres dat ze opgaven, is dat van de hoofdzetel van de metaal- en textielvakbond ACV-CSC Metea, de grootste nationale industrievakbond die 220.000 leden en 10.000 militanten in 23 sectoren telt. Zo leiden de Luxemburgse documenten ons naar België's grootste vakbond, het christelijke ACV.

We trekken naar het opgegeven adres in het centrum van Luxemburg-stad. In een drukke winkelstraat, ter hoogte van een winkel met Belgische chocolade, moeten we de rue Aldringen inslaan. Nummer 11 zit naast een kledingwinkel. In de kleine inkomhal zijn alleen de naambordjes van KBL Krediettrust Luxembourg en van KBL European Private Bankers te zien en één brievenbus. Maar het is niet de bedoeling dat daar post wordt ingestopt. Voor post, ga naar de ingang van KBL, staat op een witte sticker. En dat gebouw aan de overkant van de straat, verbonden met een passerelle, is de hoofdzetel van KBL, die de meeste Belgen nog kennen van het KB Lux-belastingschandaal uit de jaren negentig, over 400 miljoen euro zwart geld.

Maar wat zoekt een Belgische vakbond in Luxemburg? De Belgische vakbonden waren de voorbije jaren net zo kritisch voor fiscale constructies in Luxemburg en andere belastingparadijzen. Met slogans als 'de maat is vol', 'laat het grote geld niet ontsnappen' en 'eerlijke belastingen, is dat nu te veel gevraagd?', hekelde het ACV niet alleen de belastingfraude, maar ook de legale belastingontwijking.

Na het LuxLeaks-schandaal in 2014, over belastingdeals in het groothertogdom, klonk vanuit ACV-hoek een oproep aan de regering om de regels aan te passen om 'zulke ontwijkingsmanoeuvres onmogelijk te maken'. 'Wanneer zal de politiek de ogen openen om deze ondoorzichtige circuits te sluiten die worden gebruikt om te frauderen, belastingen te ontwijken.' En met slogans als 'geen geld meer in de schatkist? nochtans rolt het geld wel... naar de belastingparadijzen' of 'enkel gewone mensen betalen belastingen'.

Gisteren nog reageerde LBC-NVK, de bediendevakbond van het ACV, op onze onthullingen over Luxemburgse postbusvennootschappen met een tweet: 'Zei u 'rechtvaardige fiscaliteit'?'

Het is opmerkelijk dat we nu een van de vakbonden zelf terugvinden bij een Luxemburgse postbusvennootschap. Rural Impulse Fund II is een investeringsfonds van ruim 115 miljoen euro dat zich specialiseert in microfinanciering, het toekennen van kleine kredieten aan landbouwers en andere kleine ondernemers in ontwikkelingslanden. Het fonds doet dat niet zelf, maar kent kapitaal en leningen toe aan microkredietverstrekkers. Dat is geen ontwikkelingssteun. Microkredieten zijn bedoeld om winst te maken. Er worden hoge rentes gevraagd die kunnen variëren van 15 tot 50 procent op jaarbasis. Terwijl de risico's voor de investeerders doorgaans niet zo groot zijn: zo'n 98 procent van de kredieten wordt terugbetaald.

Ook het fonds waarin de vakbond investeert, vermeldt in zijn laatste jaarrekening mooie inkomsten. Voor 2016: zo'n 17 miljoen euro. En er is bijna 15 miljoen euro aan dividenden uitgekeerd aan de investeerders. Een deel vloeide ook naar ACV Metea. De vakbond ontving al 1,2 miljoen euro aan dividenden. En zijn oorspronkelijke investering van 4,6 miljoen euro in het fonds is nu 5,6 miljoen euro waard, leert de jaarrekening.

'We beschouwen dit niet als liefdadigheid, maar als een solide investering in wat hopelijk morgen een betere wereld zal zijn' liet de vorige ACV Metea-voorzitter Marc De Wilde optekenen in juni 2010, in een persbericht over de opstart van het fonds. 'De inkomsten van deze solide en ethische investering zullen automatisch terugvloeien naar onze organisatie, voor de vorming en de ondersteuning van onze militanten. We hopen dat andere vakbondsorganisaties volgen en hun verantwoordelijkheid opnemen.'

In het persbericht stond niet vermeld dat het fonds in Luxemburg zou belanden. Er werd alleen verwezen naar de Belgische beheerder, Incofin, die zijn hoofdkantoor in Antwerpen heeft. Nochtans was alles twee weken voor de verspreiding van het persbericht geregeld bij een Luxemburgse notaris. Voor het fonds was meteen een Luxemburgs advocatenkantoor

ingeschakeld, samen met het Luxemburgse kantoor van Crédit Suisse, dat in 2014 is vervangen door Kredietrust Luxembourg. De vakbond wist dat. Zijn topman is al bij de opstart ingeschreven als bestuurder bij het Luxemburgse fonds. En ACV Metea is trouwens zelf aandeelhouder van de beheerder van het fonds, Incofin, samen met andere beroepscentrales van het ACV.

Waarom Luxemburg? Je kan ook rechtstreeks vanuit België aan microfinanciering doen. Maar Luxemburg is erin geslaagd een grote deel van de wereldwijde markt naar zich toe trekken. Je vindt er niet alleen de experts: het eerste fonds voor micro financiering werd al in 1998 opgericht in Luxemburg. Er zijn ook belastingvoordelen mee gemoeid als je zo'n fonds het statuut geeft van een Luxemburgse sicav of SIF. Zo is er geen vennootschapsbelasting en vermogensbelasting verschuldigd. Evenmin btw op de beheers- en managementvergoedingen voor het fonds. En tot eind vorig jaar waren ook de uitgekeerde dividenden aan de bron vrijgesteld.

Bovendien is dit fonds opgericht in juni 2010. Kort daarvoor had de Luxemburgse overheid beslist fondsen voor micro financiering een extra belastingvoordeel te gunnen boven op het gunstregime dat fondsen in Luxemburg al genieten. Sinds januari 2010 is zelfs de minimale 'abonnementstaks' die Luxemburgse fondsen nog verschuldigd zijn, gelijk aan 0,01 procent van het totale eigen vermogen van het fonds, niet langer verschuldigd bij microfinanciering.

Gekoelde kantoren

De constructie rond het Rural Impulse Fund II reikt nog verder dan Luxemburg. Bij het uitpluizen van de jaarrekening zien we dat het fonds via het groothertogdom ook nog investeringen laat stromen via Mauritius. Nochtans heeft geen enkel van de 83 kredieten en 20 participaties waarbij het fonds al betrokken was te maken met dat paradijselijke eiland in de Indische Oceaan.

Mauritius, een eiland met de omvang van Vlaams-Brabant, ontwikkelde de voorbije drie decennia een financiële hub die met zijn lage belastingtarief van 15 procent geld van over de hele wereld aantrekt. Op de gronden waar vroeger boeren suikerriet kapten, zitten nu duizenden locals en expats in gekoelde kantoren van banken, boekhoudfirma's en advocatenkantoren. Samen beheert die offshoresector 630 miljard dollar aan activa, vijftig keer meer dan het bruto binnenlands product. Daardoor dook Mauritius vorig jaar ook al op in het internationale belastingschandaal Paradise Papers.

Het Rural Impulse Fund II heeft vanuit Luxemburg vijf postbusvennootschappen opgezet op Mauritius. De vehikels met namen als RIF - North 1 en RIF - East 2 bestaan alleen op papier. Ze zijn gevestigd op het adres van het gespecialiseerde kantoor International Financial Services in de Bank Street in Cybercity Ebene, een moderne wijk met een grote concentratie aan techbedrijven en financiële instellingen.

Die postbussen zijn de exotische tussenstops voor de uiteindelijke investeringen in landen als India en Oeganda. Zo moet het fonds alleen in Mauritius belastingen betalen en niet in de ontwikkelingslanden waar de microkredieten worden verstrekt. Die fiscaal voordelige Mauritiusroute is succesvol en botst stilaan op haar limieten. India schroefde zijn voordelige belastingverdrag met Mauritius onlangs terug. Omdat een derde van de buitenlandse investeerders in India via Mauritius passeerde, verloor de Indiase staatskas te veel geld.

Microfinanciering, maar dus ook microbelasting. Navraag bij fiscale experts, onder wie de fiscaal advocaten Denis-Emmanuel Philippe en Philippe Renier, leert dat de vakbond ook nog eens bij het opstrijken van de dividenden belastingen had kunnen ontlopen. Omdat er tot voor kort nog een achterpoort was in onze wet. Elke Belg en elk bedrijf, ook elke vzw, had roerende voorheffing moeten betalen op de opbrengsten uit zo'n buitenlandse constructie. Maar de vakbond is een 'feitelijke vereniging' en moest dat niet doen. Die achterpoort voor feitelijke verenigingen is pas sinds januari dit jaar (2018) gesloten. De regering-Michel heeft daarvoor de Kaaimantaks aangepast.

Van die laatste, ultieme belastingontwijking zegt ACV-CSC Metea geen gebruik te hebben gemaakt. 'Op het dividend van 1,2 miljoen euro hebben we 300.000 euro roerende voorheffing betaald', zegt voorzitter William Van Erdegheem.

Maar wat met de constructie via Luxemburg én Mauritius? Valt die nog te rijmen met de pleidooien die de vakbond al jaren tegen zulke belastingroutes afsteekt? In de jaarrekeningen van het fonds wordt expliciet gewezen op het belastingvoordeel van de passage via Mauritius, zoals het belastingvrij houden van meerwaarden. Wist de vakbond dat niet? Las ze nooit de jaarrekeningen? Daarin staat al van bij de opstart dat er investeringen via Mauritius lopen.

'Ik wil me er niet achter verstoppen, maar ben pas sinds 1 januari voorzitter', zegt Van Erdegheem. 'Ik heb al een tweetal financieeltechnische comités meegemaakt, waar we er altijd duidelijk op drukken - en dat bleek ook in het verleden zo - dat we dit echt tot een minimum willen beperken. Kan je dat tot honderd procent vermijden? Tja, ik vermoed van niet. Anders moet je er gewoon uitstappen. In 2013 zijn afspraken gemaakt over het uitzonderlijk gebruik van offshorevehikels, maar die constructies in Mauritius lijken mogelijk eerder te zijn gebruikt.' De beweringen van de vakbondsmansman zijn ons ook bevestigd door de Belgische fondsbeheerder Incofin.

Van Erdegheem verdedigt de investering in microfinanciering. 'Dit fonds bereikt intussen 1,8 miljoen micro-ondernemers en landbouwers in Afrika, Latijns-Amerika en Azië. Het is niet om het even wat. We hebben het doelbewust gekozen. Daar zijn veel mensen mee geholpen. Het ging ons niet louter om een belegging - het geld moet wel iets opbrengen - maar ook om het sociale doeleinde.'

'Bij mijn weten, maar ik kan verkeerd zijn, kon dat alleen op deze manier. De andere investeerders eisten namelijk bij de opstart dat een nationale toezichthouder het fonds zou controleren, en dat kon alleen in Luxemburg niet in België. De keuze voor Luxemburg was geen fiscale keuze. Elke investeerder, ook wij, moet in zijn thuisland wel nog roerende voorheffing

betalen. Ik beschouw dit evenmin als een Luxemburgse postbusvennootschap, wel als een echte onderneming die in Luxemburg gevestigd is.'

Ook al bevestigt de vakbondsman wel dat 'het fonds vanuit België wordt beheerd'. Dus toch met postbussen in Luxemburg en op Mauritius?

Fiscaal paradijs Luxemburg?

Volgens de Europese Unie bestaan er alleen belastingparadijzen buiten Europa. Maar in de EU komt Luxemburg het dichtst in de buurt.

BART HAECK

Is Luxemburg een belastingparadijs? Als je de 'follow the money' test doet wel. Het groothertogdom trekt met zijn lage belastingen voor bedrijven zo veel activiteit aan dat het veel meer geld uit de vennootschapsbelasting puurt dan België.

Volgens de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) bracht de vennootschapsbelasting in België in 2016 3,4 procent van het bruto binnenlands product (bbp) op. In Luxemburg was dat een derde meer: 4,5 procent. Geen enkel EU-land doet beter. De Luxemburgse fiscus krijgt 1 op de 8 euro van vennootschappen, waardoor het minder belastingen moet vragen aan de Luxemburgers. Die betalen een pak minder dan de Belgen, al komt dat in de eerste plaats omdat de Luxemburgse overheid op kleinere voet leeft.

De Europese Commissie, geleid door de voormalige Luxemburgse premier Jean-Claude Juncker, ziet dat anders. Volgens haar bestaan er alleen belastingparadijzen elders in de wereld. Die worden door de 28 EU-landen onder druk gezet via een zwarte lijst. Wie daarop belandt, kan in principe nooit geld van de EU krijgen.

Op dit moment staan negen landen op de lijst. Op Namibië na gaat het om eilandstaten, waaronder de Bahama's, de Maagdeneilanden en Trinidad. Het gaat om landen die niet meewerken aan de elementaire afspraken in de OESO over belastingen en die dus ook bij gerechtelijke onderzoeken niet automatisch informatie uitwisselen.

In die zin is het logisch dat Luxemburg niet op de lijst van belastingparadijzen staat omdat alle EU-landen de OESO-afspraken beetje bij beetje uitvoeren. De 28 EU-landen werden het de voorbije jaren eens over twee Europese richtlijnen die het multinationals minder makkelijk maken de verschillen tussen fiscale wetgeving in Europese landen uit te buiten. Een multinational kan evenmin nog een 'sweetheart deal' met de fiscus maken in een EU-lidstaat zonder dat de andere EU-landen meekijken. Multinationals in de EU moeten voorts melden hoeveel inkomsten en winst ze in elk land boeken, hoeveel belastingen ze betalen en hoeveel mensen er werken. Zo worden ze verplicht hun sluiproutes bloot te leggen.

Bovendien is het bankgeheim op het hele Europese continent verleden tijd, nadat de EU ook afspraken heeft gemaakt met Andorra, Monaco, Liechtenstein en Zwitserland. Sinds september 2017 heeft de Belgische belastingadministratie bovendien zicht op de kapitalen die Belgen in Luxemburg hebben geparkeerd, op een bankrekening of in een vennootschap.

Er is dus wel degelijk iets veranderd. Maar als je dan toch nog eens de oefening maakt welk EU-land er het best in slaagt vennootschappen te lokken en daar vervolgens inkomsten uit te puren, wint Luxemburg nog altijd met vlag en wimpel de Europese fiscale race, gevolgd door Slowakije en Tsjechië. België staat op vier. Ondanks de miljarden die naar Luxemburg vloeien, haalt ons land naar Europese normen nog altijd veel uit de vennootschapsbelasting.

28-03-2018